

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність A2 Дошкільна освіта

Галузь знань A Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіаосвіта дітей дошкільного віку
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0967124568
Е-mail викладача	marianna.mathishak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст форми і методи формування медіаграмотності дітей дошкільного віку.

Освітній компонент «Медіаосвіта дітей дошкільного віку» відноситься до циклу професійної підготовки і належить до дисциплін вільного вибору студентів. Актуальність вивчення дисципліни зумовлена потребою розвитку критичного та аналітичного мислення особистості задля успішної орієнтації в сучасному інформаційному просторі. Зміст дисципліни охоплює теорію та практику розвитку сучасного медіапростору, особливості технологій впливу сучасних медіа на споживачів інформації, способи розпізнавання дезінформації, маніпуляцій, фейків, специфіку використання потенціалу медіа для розвитку закладів дошкільної освіти, спрямований на формування критичного мислення та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів ЗДО.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Медіаосвіта дітей дошкільного віку» має міждисциплінарний характер, базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді таких дисциплін як «Основи наукових досліджень», «Цифрові технології в освіті», «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Інноваційні технології дошкільної освіти» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: ознайомлення здобувачів ОР «бакалавр» з особливостями сучасного медіапростору та теоретичними аспектами медіапедагогіки, формування методичної і практичної готовності майбутніх вихователів до організації медіаосвіти дітей дошкільного віку, підготовка здобувачів до виконання трудової функції «Професійний розвиток і самовдосконалення», формування інформаційно-комунікаційної компетентності.

Основними цілями навчальної дисципліни є:

- формувати у здобувачів уявлення про сучасний інформаційний простір та специфіку медіа, розвивати здатність ефективно орієнтуватися в медіапросторі;

- ознайомити студентів з потенціалом медіапедагогіки в освітньому процесі України й узагальнити досвід зарубіжних країн щодо організації медіаосвіти;
- розвивати здатність до використання медіаресурсів, ІКТ та електронних освітніх ресурсів в освітньому процесі ЗДО, дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, розвивати уміння виявляти і попереджати випадки кібербулінгу та інших небезпечних явищ медіапростору;
- формувати готовність майбутніх педагогів до розвитку медіаграмотності дітей, критичного й аналітичного мислення дошкільників з урахуванням їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей, ознайомлення з відповідними формами, методами і прийомами освітньо-виховної діяльності;
- розвивати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності

ПРН-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		12/4		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18/6		
самостійна робота		60/80		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
8	A2 Дошкільна освіта	4	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Медіаосвіта дітей дошкільного віку». Сучасний інформаційний простір.		2	2	10
Тема 2. Інформаційно-комунікаційна компетентність і медіакультура сучасного педагога		2	4	10
Тема 3. Організаційні умови, закономірності, принципи реалізації медіапедагогіки в системі дошкільної освіти. Аналіз програм розвитку медіаграмотності дітей дошкільного віку		2	4	10
Тема 4. Поняття про медіаграмотність дітей дошкільного віку. Розвиток критичного мислення дітей дошкільного віку: зміст, форми, методи і прийоми, медіазасоби		2	2	10
Тема 5. Використання медіаресурсів для розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей дошкільного віку		2	4	10
Тема 6. Медіабезпека дітей дошкільного віку. Поняття про кібербулінг. Співпраця вихователя ЗДО з батьками дошкільників для подолання онлайн-ризиків.		2	2	10
ЗАГ.:		12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://surl.li/sehlg1 Вид контролю: залік. Підсумкова оцінка: за роботу на практичних заняттях – 90 балів; С/р – 10 балів. Разом – 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань, в т.ч. завдань самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування, створення власного контенту за допомогою застосунків.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, Форма здачі – за поточними оцінками.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: проводяться в системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>. Оцінюються за 100-бальною шкалою.

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Карпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.
- Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://surl.li/ysmhoa>

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/yqibbb>).

Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення

оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://surl.li/sehlg1>).

Неформальна освіта: згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.lu/fkxdkf>) зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках НД освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. Абетка візуальної грамотності / за ред. О. Волошенюк, В. Іванова, Р. Євтушенко. Київ : АУП, ЦВП, 2019. 80 с.
3. Зоря Ю.М., Степанова Н. М. Soft skills для розвитку дитини: емоційний інтелект, комунікація та медіаграмотність. Медіаальбом для наймолодших / Ю.М. Зоря, Н. М. Степанова/ За редакцією О. В. Волошенюк. Ілюст. А. О. Павленко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 42 с.
4. Казки і фарби: парціальна програма розвитку творчих здібностей дітей 4-6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти / Т.М. Чашка; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 204 с.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (2016, нова редакція). URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontsepsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya .
6. Кравчишина О.О. Формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2018. 23 с.
7. Медіадошкільник : парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя)/ Г.А. Дегтярьова, О.С. Тарасова, А.П. Фоменко; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. Київ :Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 118 с.
8. Медіасвіт для дошкільнят : парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку / Василюк С. М., Алексейчик О. В., Проценко О. В., Абаляєва Л. Ю., Чашка Т. М., Стеніна Л. В., Шелкова С. В.; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 98 с.
9. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
10. 45 ідей як викладати медіаграмотність дітям 3–4 років/ Навчально-методичний

посібник / за редакцією О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ. АУП, ЦВП. 2021. 72 с.

11. Медіаосвіта дітей дошкільного віку в умовах інформаційного суспільства. Навчально-методичний посібник / Ванько К.І., Зоря Ю.М., Шаповал О.В., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 75 с.

12. Медіапедагогіка: навчальний посібник / Зюсс Д., Ламперт К., Трюльцш-Війнен К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 300 с.

Додаткова література

13. Іванова Т. Як не стати гейміфікатором: методики і технології проведення ігор із медіаграмотності : навчальний посібник / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. 96 с

14. Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. 400 с.

15. Матішак М. Організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх педагогів. Педагогічний альманах. Випуск 51. 2022. С.105-112. DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.358>

16. Матішак, М., & Скоморовська, І. (2025). Візуалізація результатів самостійної роботи майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Проблеми освіти, (1(102), 218-231. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-102.2025.15>

17. Михальченко І. Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку в Україні. Профспілка працівників освіти і науки України. 25 березня 2019. URL: <https://pon.org.ua/novyny/6978-suchasniyprostr-medagramotnost-ta-perspektivi-yogo-rozvitku-vukrayin.html>.

18. Практична медіаграмотність : міжнародний досвід та українські перспективи : збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції. Київ : Центр Вільної Преси, Академія укр. преси, 2018. 244 с.

19. Субашкевич І. Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 249 с.

Статті:

20. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>

21. Матвєєва Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов’янськ, 2021. С.24-34.

22. Матішак М. Організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх педагогів. Педагогічний альманах. Випуск 51. 2022. С.105-112.

Інтернет-ресурси:

23. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua/pro-aup/misija/>

24. Портал: медіаосвіта і медіаграмотність. URL: <https://medialiteracy.org.ua/>
25. LearningApps.org. веб-сайт. URL: <http://learningapps.org>
26. Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності. EdEra – студія онлайн-освіти : веб-сайт. URL: <https://verified.ed-era.com/ua>
27. «МедіаДрайвер» — мультимедійний онлайн-посібник. URL: <http://mediadriversonline/about/>
28. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
29. Фільтр. Національний проєкт з медіаграмотності. URL : <https://filter.mkip.gov.ua/>

Викладач:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної
і спеціальної освіти

Маріанна МАТІШАК